

Tabel 1. Ametitelt, asutustelt ja huvitatud isikutelt saadud ettepanekutega arvestamine ning küsimustele vastamine

AMETIASUTUSED		
KESKKONNAAMET		
15.04.2025 6-2/25/7737	DP eesmärk on olemasoleva farmikompleksi laiendamine, kaasajastamine ja biogaasi tootmise kavandamine. Detailplaneeringu ala suurus on u 72 ha. Keskkonnaamet kooskõlastas 04.12.2024 kirjaga nr 6-2/24/2980-7 DP ja KSH aruande koos märkustega seoses farmist tuleneda võivate lõhnahäiringutega, mille leviku ulatust palusime täpsemalt selgitada ning samuti juhtisime tähelepanu biogaasi tootmisel jäätmete kasutamise tingimustele. Keskkonnaameti kooskõlastamisel esitatud märkustega on piisaval määral arvestatud või asjaolusid põhjendatud. Keskkonnaamet on avalikule väljapanekule suunatud DP materjalidega tutvunud ning meie pädevusse jäävatel teemadel täiendavad märkused puuduvad.	VÕETUD TEADMISEKS
HUVITATUD OSAPOOLED		
S.V. 7-2/405-34	Sain teate Sõõrike farmi detailplaneeringu avaliku väljapaneku kohta ja tutvusin sellega. Minupoolsed tähelepanekud ja arvamused on alljärgnevad: Lisa1. Avalikul väljapanekul Sõõrikese detailplaneeringu eskiisile ja KSH aruande eelnõule esitatud ettepanekutega arvestamise/arvestamata jätmise kohta loen: Punkt 2 seisukoht-Planeeritud transport farmist Vihtra teele kulgeb Nurmesalu kinnistu põhja ja idaküljelt . See on näha ka Mürakaardilt 2.1(viide kaardil-Nurmesalu kinnistu tee). Kuidas on võimalik, et olete planeerinud projekti tee, mis kulgeb läbi meie kinnistu (kinnistu põhja külg)? Mitte keegi ei ole selleks luba andnud ega pole eelnevalt juttugi olnud. Olen nõus, et liiklus kulgeb meie kinnistu idaküljelt. Eelnevalt on olnud kirjas, et liiklus hakkab põhiliselt kulgema Raudteetammi teed mööda ja sedapidi on võimalik ju ka Vihtra teele pääseda. Miks see nüüd muudetud on? Lisasin meie katastrikaardi kus on näha, et see kunagine põllu- ja metsavahetee põhja küljes on meie kinnistu sees. Punkt3 seisukoht on, et liikluskoormuse suurenemist ei ole ette näha. Vaidleks sellele vastu. Olen valda eelnevatel aastatel korduvalt kirjutanud meie murest, et liiklus Vaki-Kirikumõisa teel on suur ja tee tolmax ning on auke täis. Seda enam suureneb liiklus kui Vihtra teele pääsemiseks mõeldutakse Nurmesalu kinnistu idapoolsest küljest Raudteetammi teelt tulles ja Vaki-Kirikumõisa teed pidi Vihtra teele. Olen aru saanud, et ka vanad teed jäävad alles, seoses sellega toimub liiklus Sõõrike farmist ka meie kinnistu lõunapoolsel küljel edasi (Vaki-Kirikumõisa tee). Tolmutõrjet tehakse kahjuks ainult 1 kord aastas, teehöövel käib 1-2 korda aastas . Sellest tulenevalt järeldused on:	
	1. Tee Sõõrike farmist ei tohi läbida Nurmesalu kinnistut (kinnistu põhja külg)	ettepanekuga nõustutakse. planeeringulahenduses tehakse korrigeering ja Nurmesalu kinnistul asuvat teed kasutusse ei kavandata

	2. Vaki-Kirikumõisa teele oleks vaja kindlasti tolmuva kate	ettepanekuga nõustatakse
V.K. JA I.K. /405-36	Tutvustime Sõõrike detailplaneeringuga ja oleme endiselt arvamisel, et laudakompleksi ei peaks laiendama. Laiendamine halvendab Vändra piirkonna inimeste elukvaliteeti mitmel moel: 1.Esiteks satuvad ohtu ümbruskonna kaevud. Praegused kaks laudakompleksi kaevu rahuldavad vaevu põuasel ajal laudakompleksi vajadusi. Pikkadel suvistel kuumaperioodidel suureneb loomade veevajadus. Samal ajal kuivab Vaki oja täielikult ja ümbruskonna kaevude veetase langeb. Kui veekasutus suureneb loomade arvu arvestades üle nelja korra, võivad kaevud jääda täiesti kuivaks.	Mõju põhjaveele on välja toodud planeeringu KSH ptk-s 6.7.2 (lk 61-64). Samuti on seire vajadus välja toodud planeeringu seletuskirja ptk-s 5.10.2. KSH käigus viidi OÜ Inseneribüroo STEIGER poolt läbi Sõõrike veiselauda puurkaevude tootlikkuse hinnang, mille kohaselt vähendaks kolmanda puurkaevu rajamine oluliselt koormust olemasolevatele puurkaevudele. Hinnangus on välja toodud, et: - Arvestades teiste Eesti Looduse Infosüsteemi kantud puurkaevude kauguseid Sõõrike veiselauda puurkaevudest, siis veevõtu suurendamine veiselauda tarbeks (maksimaalselt 647,8 m3/ööp) ei too kaasa olulist mõju piirkonna veevarustusele. - Kolmanda puurkaevu puurimisel on soovitatav rajada see laudakompleksist ida poole, et puurkaevude mõju ei suureneks majapidamiste suunas. Kõikidele puurkaevudele tuleb tagada Veeseaduse § 149 kohased sanitaarkaitsealad, kus majandustegevus on piiratud vee reostusohu vältimiseks. Süvaveepumpade valikul (pumba mõõdud, võimsus, veetõste kõrgus jm) tuleb arvestada puurkaevu konstruktsiooniga ning soovitud tootlikkusse juures veetaseme alanemisega puurkaevus. Pump tuleb paigaldada sobivale sügavusele lähtuvalt eeldatavast veetaseme alanemisest. Sõõrike veiselauda puurkaevude tootlikkuse hinnangu alusel annab KSH seireks järgmised soovitused: - Sõõrike lauda puurkaevude mõju jälgimiseks on soovitatav teostada veetasemete seiret laudakompleksile lähimates puurkaevudes. Lähimad Eesti Looduse Infosüsteemi kantud puurkaevud on puurkaev 26226 (Karu pumpla kinnistu kt 93002:002:0270) ja puurkaev 14807 (Allika-Oja kinnistu kt 93002:002:0214); - veetaseme seiresse on soovitatav kaasata ka Nurmenuku (kt 93002:002:0231) kinnistu puurkaev ehitisregistri koodiga 220461265 (sügavus 18 m) ja Tilga (kt 93002:002:0170) kinnistu puurkaev ehitisregistri koodiga 220465383 (sügavus 11 m); - esimene veetasemete seire teostada enne laudakompleksi arendustegevust fooniandmete saamiseks; - edasine seire algab siis, kui veevõtt laudakompleksi puurkaevudest suureneb vastavalt kavandatavale tegevusele. Seire toimub sagedusega 1 kord aastas 3 aasta jooksul. Kui seireperioodil veetaseme alanemist ei esine, siis pidev seire lõpetatakse; - juhul kui rajatakse kolmas puurkaev, siis enne puurkaevu kasutuselevõttu teostada puurkaevus katsepumpamised veekihti moodustavate kivimite hüdrodünaamiliste parameetrite kirjeldamiseks; - veetasemeid lähimates puurkaevudes on võimalik seirata vaid puurkaevu valdaja nõusolekul ning eeldusel, et puurkaev on avatav ning selle konstruktsioon võimaldab veetaseme mõõtmist.
	2. Viimasel kohtumisel oli jutuks, et haisu vähendamise eesmärgil saavad kõik hoidlad olema kinnised. Nüüd loeme, et nii endised laguunid summaarse brutopinnaga 8500m2, kui ka 8 uut vedelsõnnikuhoidlat summaarse brutopinnaga 19 704m2, on planeeritud avatuna. See tähendab, et haisu eraldav pind suureneb ligi 2,5 korda. Seega suureneb vastavalt ka haisu hulk. Lisaks on kenasti kirjas lautade ventileerimine katuses olevate ventilatsioonivõrkade kaudu. Aga täiesti arvestamata on jäetud, et lüpsikarja ja noorloomade laudad on lahtiste aknaavadega, ka nende kaudu levib hais ümbruskonda. Lõhna hajumise mudeli järgi on olemasolevad laudad välja jäetud. Arvesse on võetud ainult olemasolevad laguunid ja uus tootmiskompleks. Mudeli järgi ei peaks meie elamuni haisu jõudma, ometi pole see nii. Hais jõuab tuulevaiksetel päevadel eriti	Nimetatud teemad on käsitletud planeeringu KSH ptk-s 6.4.5.1 (lk 53-55). Vastav peatükk on koostatud vastavalt kehtivatele nõuetele, mille on üle vaadanud teemavaldkonnas pädev asutus Keskkonnaamet, kes ka avalikustamise ajal ei toonud välja ühtegi puudujääki ei planeeringus ega selle KSH-s. Varasemalt ei ole väljendatud, et kõik hoidlad planeeritakse kinnistena. KSH tabelis 6.16 lk 54 ja joonisel 6-4 lk 55 on näidatud toodud lõhnaainete heiteallikad (sh olemasolevad laudad L1-L4) ja lenduvad heitkogused ning lõhna esinemise sagedused DP ala ümbruses. Vastavalt läbiviidud modelleerimise tulemustele lubatud lõhnatundide ületamine (15% aasta lõhnatundidest) jääb tootmisterritooriumi lähedusse ning lähimate elamuteni ei ulatu. KSH jõudis järelduseni, et Sõõrike farmi tegevuse käigus ei ole ette näha atmosfääriõhu kaitse seadusega kehtestatud piirväärtuste ületamist väljaspool tootmisterritooriumi. Lõhna modelleerimine näitab, et lubatud lõhnatunde lähimate elamute juures ei ületata.

	tugevana meile, samuti lauda poolt puhuvate tuultega olemasolevast kompleksist päris tihti. Mis saab olema tulevikus? Palun selgitada, mida on mõeldud normatiivsete lõhnatundide all?	Lõhnaainete esinemist reguleerib kliimaministri 06.07.2023 määrus nr 37 “Lõhnaaine esinemise hindamise kord, hindamisele esitavad nõuded ja lõhnaaine esinemise häiringutasemed”. Lõhnaainetele on kehtestatud häiringutase, mis on seotud lõhnaainete ajalise esinemisprotsendiga aasta lõikes, milleks on 15% aasta lõhnatundidest. See tähendab, et lõhnaainete kontsentratsiooni loetakse häirivaks, kui lõhnaaine kontsentratsiooni 0,25 OU/m3 ületatakse teatud piirkonnas (nt eluhoonete juures) 15% aasta lõhnatundidest. Tasub arvestada, et lõhnatundide ületamise joon (15%) ei ole häiringujoon, vaid lõhna tajumise joon ning modelleeritud tulemused on hinnangulised ja arvatatud halvimate hajumistingimuste korral. Samuti võib lõhna mõju inimestele olla erinev ning sõltub inimese haistmismeelest, harjumusest.
	3. Segaseks jäi omatoodetud söödaveo jaotus Massu tee ja Raudteetammi vahel. Kui kõik protsendid kokku liita, tuleb kokku 200%. Sama sõnnikuveo puhul.	Tekstist arusaamise lihtsustamiseks korrigeeritakse planeeringu seletuskirja ptk 5.5 vastav lõik järgnevalt: • omatoodetud sööda (silo) vedu (mai-oktoober) – Raudteetammi tee kaudu (25% idasuunas, 75% läänesuunas Massu tee ja Raudteetammi tee ristmikuni). Nimetatud ristmikust 75%-st Massu teel põhja- (50%) ja lõunasuunas (50%); • ostusööda vedu (aastaringelt) – Raudteetammi tee kaudu, Massu teel ainult põhjasuunas; • piimavedu (valmistoodang) vedu (aastaringelt) – Raudteetammi tee kaudu, Massu teel ainult põhjasuunas; • biogaasijaamaga seotud veod (sisendmaterjali ja gaasi vedu aastaringelt) – Raudteetammi tee kaudu, Massu teel ainult põhjasuunas; • sõnniku/digestaadi vedu sõnnikuhoidlatest (märts-oktoober) – kogu kompleksist 25% idasuunas, 75% läänesuunas. Olemasoleva kompleksi juurdepääsutee ja Massu tee ristmikust läänesuunda suunduvast 75%-st Massu teel põhja- (50%) ja lõunasuunas (50%).
K.P. /405-37	Ettepanekud, mõtted Sõõrike farmi detailplaneeringu osas. 1. Hukkunud loomade kogumishoone asukoht. Loomataudide leviku tõkestamisel on oluline jälgida elusate ja ka hukkunud loomade transporti. Hukkunud loomi utiliseeriva ettevõtte transport võiks farmi territooriumile sõitu vältida või minimaalselt farmi territooriumil viibida. Planeeringu seletuskirja järgi kasutatakse transpordiks farmikompleksist põhjas asuvat vanal raudteetammil asuvat teed või Massu teed. Planeeringus ette nähtud asukoht farmikompleksi keskel sunnib loomseid jäätmeid vedavat transporti farmi territooriumit olulisel määral läbima. Lisaks põhjustab asukoht sõnnikuhoidla ning biogaasijaama lähedal suurt ristsaastumist ja kokkupuudet farmi enda ja ka teenustranspordiga. Kuidas on riskid minimeeritud?	Farmi territooriumil teostatakse kõik protseduurid vastavalt kehtivale õigusele ja nõuetele, millega on riskid minimeeritud. Planeeringu joonisel on kujutatud üks võimalik illustratiivne lahendus, mis lahendatakse ehitusõiguse piires projekteerimisel.
	2. KSH aruandes on liikluse müra arvutamisel kasutatud ühikut AKÖL (aasta keskmine ööpäevane liiklussagedus). Põllumajanduse kui äärmiselt hooajalise tegevuse puhul võib see olla eksitav ning mitte kirjeldada suuremat liiklussagedust vegetatsiooniperioodil, mil ka kohalikud elanikud veedavad rohkem aega välistingimustes ning on häiringust rohkem mõjutatud. Olukorda kirjeldaks paremini kui arvestada liikluskooormuse hooajalisusega. Kas detailplaneeringu ja KSH seletuskirjades on müra arvutusel arvestatud planeeritava maksimaalse tootmise suurenemisega? KSH aruanne kirjeldab, et farmikompleksiga seotud olemasolev aktiivsema perioodi liikluskooormus on 130 raskeveokit ööpäevas. Planeeritud laienemisega prognoositakse kõige aktiivsemal perioodil 85-90 lisanduvat liikumist ööpäevas. Tegemist on umbes 1,5-kordne suurenemisega. Loomade arvu põhjal planeeritakse tootmise	Lisanduva liikluskooormuse osas on mõju hindamisel arvestatud hooajalisusega ehk olemasolevale liikluskooormusele (Transpordiameti avalikud andmed) on lisatud eeldatav aktiivse tegevusega perioodi liikluskooormus. Transpordiameti andmete näol on tõesti tegemist aasta keskmise ööpäevase liikluskooormusega (AKÖL), millele on aga antud juhul liidetud aktiivsete tegevusega päevade liikluskooormus ehk lisanduvat liikluskooormust ei ole kogu aasta kohta keskmistatud. Teedevõrgule lisanduv liikluskooormus ei kasva lineaarselt, kuna suur osa vedudest toimub ainult ala siseselt (nt biogaasijaamaga seotud sõnnikuvedu). Ühtlasi on KSH raames teostatud müraarvutuste põhjal normtasemed tagatud ka mõnevõrra suuremate liikluskooormuste korral (eeldada võib, et ka hooajalisuse korral ei ole kõikide aktiivsete päevade liikluskooormus tõenäoliselt täpselt ühesugune).

	suurenemist vähemalt 5-kordsena (loomade arvuni 7166). Kuna farmikompleksiga seotud veod on valdavalt seoses loomade arvuga (sööda- ja sõnnikuvedu), võiks eeldada suuremat liikluskoormuse tõusu. Lisanduv liikluskoormus avaldab mõju kohalikele avalikele teedele planeeringualast põhjas ja lõunas? Sageneb teede hooldamise ja kloriididega kastmise vajadus, lisandub täiendav rahaline kulu.	
	3. Punktis 6.6 Mõju pinnasele alampunktis "Ehitusaegsed mõjud" on kirjeldatud pinnase eemaldamist hoonete, teede ja tehnovõrkude alt kui ajutist mõju. Asukohtadesse pinnast ilmselt tagasi ei panda, kuidas on plaanitud pinnast (sh kasvupinnast) kasutada?	Tavapäraselt kasutatakse sama pinnast maa-ala planeerimisel ja tasandamisel või teede ja platside ehitusel; lahendatakse ehitusprojektiga.
	4. Kasutusaegsete mõjude alampeatükis on mainitud ettevõtte enda poolt koostatud katseprotokolle, mida on kasutatud arvutustes maaeluministri määruse asemel. Kas tabel 6.18 tulemused on arvutatud määruse või ettevõtte enda protokollil alusel? Tabeli andmetel on sõnniku laotamispinna vajadus 3004 ha. Ettevõttel on kasutada 4400 ha. Kas siin on arvestatud mitmeaastaste kultuuride all oleva põllupinnaga (sh rohumaad), kus eeldatavalt sõnnikulaotamist ei toimu?	Tabelis 6.18 on tekkiva sõnniku kogus loomagruppide kaupa arvutatud maaeluministri määruse nr 73 kohaselt. Veergudes “N sisaldus kg/t” ja “P sisaldus kg/t” on toodud sõnniku analüüsiprotokollide nr 22-003695 AKL ja nr PR-23-161-2 andmed, mille alusel on arvutatud omakorda minimaalne vajalik põllupind laotamiseks. Sõnnikus sisalduva lämmastiku ja fosfori sisalduse määrab loomadele antud sööt, mille valik on ettevõtetes erinev ning mida maaeluministri määrusega nr 73 ei saa ette määrata. Lisaks mõjutab ka farmisisene veekasutus vedelsõnniku N ja P kontsentratsioone. See on samuti iga loomakasvataja enda määrata, kui puhtana laudahoone põrandaid hoida soovitakse. Seega on põhjendatud laotuspinna arvutamisel kasutada ettevõttes tekkiva sõnniku reaalselt lämmastiku ja fosfori sisaldust.
	5. Ettevõttel on kasutada 4400 ha. Kas siin on arvestatud mitmeaastaste kultuuride all oleva põllupinnaga (sh rohumaad), kus eeldatavalt sõnnikulaotamist ei toimu?	Ka rohumaadele on plaanitud vedelsõnnikut (digestaati) laotada. Korraga väiksemad kogused ja mitmel korral.
	6. Seletuskirjas kirjeldatakse farmis tekkiva sõnniku kogust. Kas sellele lisandub farmi toodavat sõnnikut või seletuskirjas mainitud biogaasi tootmiseks sissetoodavaid toidu- ja söödajäätmetest tekkivaid jääke?	Planeeringus on käsitletud vaid käsitletava käitise sõnnikut ja muid põllumajandusliku tootmise jääke.